

Әл-Фараби
атындағы
Қазақ ұлттық
университеті

QAZAQ

UNIVERSITETI

Апталық
1948 жылдың
20 сәуірінен
шыға бастады

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ №9 (1877) 13 НАУРЫЗ 2023 ЖЫЛ WWW.KAZNU.KZ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев Румынияның Қазақстандағы төтенше және өкілетті елшісі Мэдэлина Лупуды қабылдады.

Румыния елшісімен кездесу

«Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да ғылымға ерекше көңіл бөлінеді. Біз білім мен ғылым саласында Румынияның ЖОО-ларымен серіктестікті одан әрі дамытуға дайынбыз. Осы тұрғыда бірлесіп симпозиумдар, ғылыми конференциялар мен кездесулерді жиі өткізу қажет», – деді университет ректоры.

Өз кезегінде елші Мэдэлина Лупу жылы қабылдағаны үшін Жансейіт Қансейітұлына ризашылығын білдірді.

«Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ – Қазақстандағы көшбасшы университет. Алдағы уақытта ҚазҰУ-мен тығыз қарым-қатынаста болып, серіктестікті одан әрі арттыруға дайынбыз», – деді Мэдэлина Лупу.

Нұрсұлтан ЖЕКСЕНБАЕВ

Мемлекет басшысы ҚазҰУ ректорын қабылдады

Кездесу барысында Мемлекет басшысына университеттің академиялық, ғылыми-зерттеу, инновациялық қызметінің нәтижелері және оқу орнын дамытудың жаңа бағыттары мен перспективалары баяндалды.

Жансейіт Түймебаевтың айтуынша, бүгінде университетте 24 мыңнан астам студент, со-

ның ішінде әлемнің 54 елінен 2,8 мың шетелдік азамат білім алады. 542 білім беру бағдарламасы жүзеге асырылып жатыр, ғылыми орталықтар мен ғылыми жобалар саны артқан. 2022 жылы АҚШ, Ұлыбритания, Жапония, Франция, БАӘ және Түркияның жетекші университеттерімен 30-дан астам келісімшарт жасалған. Ыстамбұл және Бішкек қалаларында ҚазҰУ-дың филиалдары жұмыс істейді. Алматыда университет базасында МИФИ (Мәскеу) филиалы ашылды.

Қасым-Жомарт Тоқаевқа

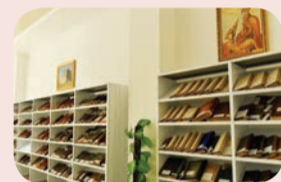
былтыр оқытушы-профессорлар құрамының жалақысы көтерілгені туралы баяндалды. Сонымен қатар оқу ғимараттарына, зертханаларға, жатақханаларға жөндеу жұмыстары жүргізілген. Сот шешімі бойынша ҚазҰУ меншігіне екі жер учаскесі қайтарылды.

Президент университетті одан әрі дамытудың маңыздылығын атап өтті және жоғары оқу орнының халықаралық мәртебесін нығайтып, ғылыми-зерттеу жұмыстарын күшейту қажет екеніне назар аударды.

Ихтиология ғылымына өз үлесін қосып келеді

3-бет

Шағатай тіліндегі шығармалар сыр шертеді

4-бет

Стажировка PhD в рамках программы докторантуры

5-бет

Қытай білім ордаларымен ынтымақтастық

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаев Шыңжаң-Ұйғыр автономиялық ауданы сыртқы істер кеңсесінің басшысы Сюй Гуйсян бастаған делегацияны қабылдады.

істейді. ҚазҰУ ғалымдары әзірлеген 100 инновациялық жоба бар. Инновациялық жобаларды коммерцияландыру бойынша Қытай біз үшін үлгі. Сондықтан ғылыми бағытта және инновациялық жобаларды коммерцияландыру бойынша бірлесіп жұмыс атқару қажет деп санаймын», – деді ректор.

Өз кезегінде Шыңжаң-Ұйғыр автономиялық ауданы сыртқы істер кеңсесінің басшысы Сюй Гуйсян жылы қабылдағаны үшін ректорға алғысын білдіріп, серіктестікті дамытуға бағытталған барлық бастамаларды қолдайтынын жеткізді.

Нұрсұлтан БАЗАРБАЙҰЛЫ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде Наурыз мерекесі қарсаңында жоғары оқу орындары арасында Ping Pong Challenge Almaty – 2023 деген атаумен үстел теннисінен республикалық турнир өтті. Турнирге 19 жоғары оқу орнынан 24 команда қатысты.

болды. Екінші орынды Narhoz университетінің командасы жеңіп алса, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің командасы үшінші орынға көтерілді.

Үстел теннисінен республикалық турнир өтті

Ерекше атап өтерлігі, бұл чемпионат Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт Түймебаевтың бастамасы әрі қолдауымен өтіп отыр.

Өткен жылы Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Наурыз мейрамын жаңаша атап өту және оның маңыздылығын арттыру жөнінде арнайы тапсырма берген. Осыған байланысты Наурыз мейрамын мерекелеудің жаңа тұжырымдамасы дайындалған болатын. Оның басым бағыттарының бірі – бұқаралық іс-шаралар

мен спорттық ойындар ұйымдастыру.

Жарыс қорытындысы бойынша жүлделі бірінші орынға Сүлейман Демирел университетінің командасы ие

Жарыс жеңімпаздарына диплом мен чемпионат кубогы табыс етілді.

Гүлзат ТАБЫН

Нәтиже қомақты, жоспар көп

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың соңғы екі жылда атқарған қызметі мен негізгі нәтижелері

1. ҚазҰУ әлемдік білім кеңістігіндегі беделі мен танымалдылығын айтарлықтай нығайтты: 2022 жылы QS рейтингі бойынша әлемдегі ең үздік университеттер арасында 150-орын, Азия аймағында – 44, Орталық Азияда 1-орын алды.

2. ТМД елдері арасында ҚазҰУ М.Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университетімен бірге әлемнің ең үздік 200 университетінің қатарына енді.

3. ҚазҰУ Тұрақты даму мақсаттарының «Академиялық әсер» БҰҰ бағдарламасының жаһандық хабын басқарды, бұл – БҰҰ-ның ҚазҰУ-ға жоғары сенімінің көрсеткіші.

4. Әлемдік университеттердің еуропалық академиялық рейтингі – Еуропалық стандарттың «АА+» рейтингін алды, бұл ҚазҰУ-ға Еуропаның жетекші университеттерімен бір қатарда тұруға мүмкіндік берді.

5. Great Value колледждері бойынша әлемдегі ең озық технологиялық университеттер арасында 31-орын (АҚШ).

6. Ыстамбұл және Бішкекте ҚазҰУ филиалдары ашылды.

7. Алматыда ҚазҰУ базасында МИФИ филиалы ашылды.

және енгізілді. Оның ішінде машина жасау, өңдеуші және құрылыс индустриясы, ақпараттық технологиялар және т.б.

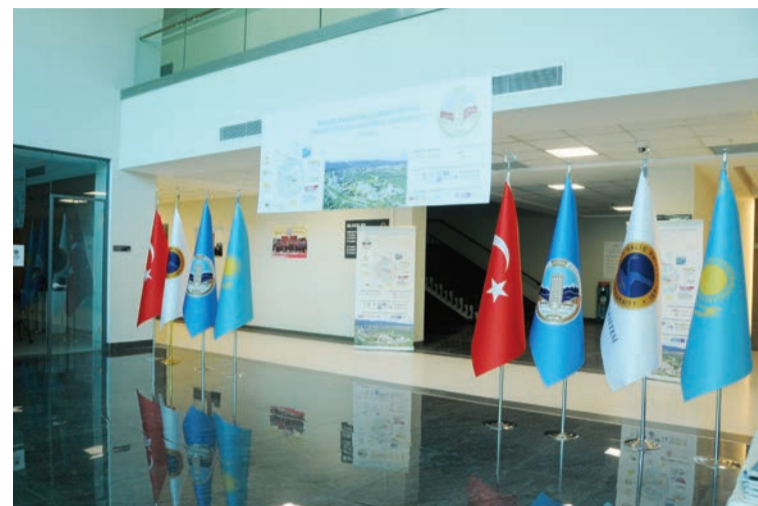
13. 2022 жылы университет ғалымдары 308 ғылыми жобаны жүзеге асырды. Оның ішінде: ҚР МНВО гранттық қаржыландырудың 247 жобасы. 2022 жылы ғылыми-зерттеу жұмыстарын қаржыландыру көлемі 3,7 млрд теңгені құрады.

14. ҚазҰУ ғалымдары ғылыми зерттеулерге Қазақстан Рес-

18. Рейтингтік басылымдарда жылына ғылыми жарияланымдар саны ұлғайтылды (1000-нан астам немесе әрбір 5 қазақстандық басылым).

19. Қазақстан Республикасынан Scopus-тағы мақалалар саны артты (бұл мақалалардың 58 пайызын жыл сайын ҚазҰУ қызметкерлері шығарады).

20. 2022 жылы университеттің төрт ғылыми журналы ғылыми басылымдардың халықаралық деректер қорына енгізілді.

24. 10 жаңа инновациялық өндіріс ашылды. Оның ішінде ҚазҰУ-дың Дәрілік өсімдіктер ғылыми орталығында өсімдік шикізаты негізінде шағын тонналық өнім шығару.

25. Әлемнің жетекші университеттерімен (АҚШ, Ұлыбритания, Жапония, Франция, БАӘ, Түркия) 30-дан астам жаңа ынтымақтастық туралы келісімдер жасалды.

26. Білім алатын шетелдік студенттердің саны ұлғайды.

үшін – 285 000 теңге (2021 ж. 160 000 теңге болған), доценттер – 390 000 (175 000 теңге болған), профессорлар – 500 000 (190 000 теңге болған).

30. Директорлар кеңесінің отырысында 2025 жылға дейін кампусты дамытудың жұмыс жоспары әзірленді және бекітілді.

31. Оқу ғимараттары, зертханалар, жатақханалар, әкімшілік кеңселер, асханалар мен спортзалдар заман талабына сай жаңартылды. Кампус аумағы абаттандырылды. 2022 жылы 250-ден астам қылқан жапырақты ағаш түрлері отырғызылды. Оның ішінде 200 дана көк шырша, 50 дана қырым қарағайы, көгал шөптері 12 000 м² жерге егілді.

32. Университет ұжымы жойқын жер сілкінісінен зардап шеккен Түркия азаматтарына біркүндік жалақысы есебінен 40 миллион теңге аударып, 10 миллион теңгенің гуманитарлық көмегін көрсетті.

33. ҚазҰУ базасында бірқатар қоғамдық-саяси сипаттағы ірі іс-шаралар, соның ішінде Түркияның экс-президенті А.Гүлдің, Қырғыз Республикасының экс-президенті А.Ақаевтың, депутаттар делегациясының сапарлары өтті. Мемлекеттік кеңесші Е.Қариннің қатысуымен Еуропалық парламент, Қазақстан саясаттанушылар конгресі, Орталық Азия және Қазақстан университеттері ректорларының форумы және т.б. өтті.

34. Соңғы екі жылда ҚазҰУ-дың 100 қызметкері Түркияда тәжірибе алмасып, бір апта тегін демалып қайтты.

35. 2023 жылы Алматы қалалық сотының шешімімен Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың жалпы көлемі 0,7495 гектарға тең екі жер учаскесі қайтарылды.

8. Зерттеу университеті мәртебесін алды және 2022-2026 жылдарға арналған Даму бағдарламасы бекітілді (ҚР Үкіметінің 25.07.2022 жылғы №516 қаулысы).

9. 16 факультет пен 68 кафедрада студенттер контингенті 24,3 мың студентке дейін динамикалық өсуде. Студенттер санының өзгеруі тек мемлекеттік грантпен ғана емес, келісімшарт негізінде де оқуға түсетін оң көрсеткішке ие. Гранттық негізде – 75%, келісімшарт негізінде 25% білім алушылар бар.

10. Жас оқытушылардың саяпасы артып келеді: PhD докторларының саны 489-ға дейін өсті, 585 ғылым докторы, 801 ғылым кандидаты, 22 ҚР ҰҒА академигі және 7 корреспондент-мүшесі жұмыс істейді.

11. Білім беру бағдарламалары жаңартылды. Білім алушыларды оқыту 542 білім беру бағдарламасы бойынша жүзеге асырылады. Оның ішінде 62-сі Азия, Еуропа, Ресей Федерациясы, АҚШ университеттерінің қос дипломы және ағылшын тілінде 105 білім беру бағдарламасы.

12. 13 инновациялық білім беру бағдарламасы әзірленді

публикасындағы гранттардың 15 пайызын жеңіп алды.

15. «Ғылым ордасының» 19 ғылыми-зерттеу институтымен интеграцияны күшейтіп, 21 бірлескен білім беру бағдарламаларын енгізіп, 396 магистр мен PhD докторларын дайындады.

16. ҚазҰУ-дың 42 қызметкері Мемлекеттік ғылыми марапаттар мен стипендиялардың иегері атанды.

17. Өнертабыстар мен үлгілерге 300-ге жуық патенттер мен авторлық куәліктер алынды.

21. ҚазҰУ-дың 14 диссертациялық кеңесінде оң шешіммен 85 PhD докторлық диссертация қорғалды.

22. 107 ірі ғылыми форум мен конференция өткізілді. Оның ішінде 60 халықаралық және 9 республикалық ғылыми конференциялар, 11 халықаралық және 5 республикалық дөңгелек үстелдер, 8 халықаралық және 11 республикалық семинарлар.

23. Коммерцияландыру жобаларына грант түрінде 40 млн теңге түсті.

Әлемнің 54 елінен 2,8 мыңға дейін студент білім алады.

27. Дәріс оқу және бірлескен ғылыми жобаларды жүзеге асыру үшін әлемдік ғылым және білім орталықтарының жетекші профессорларының саны артты (жыл сайын 100-ден астам).

28. ҚазҰУ-дан 41 талапкер әлемнің үздік университеттері мен шетелдің ғылыми орталықтарында тағылымдамадан өтуде.

29. Профессорлар құрамының еңбекақысы екі есеге өсті және қазір ол: оқытушылар

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті биология және биотехнология факультетіндегі «Биология, геоботаника, биотехнология, балық шаруашылығы және өнеркәсіптік балық аулау» мамандықтары бойынша Диссертациялық кеңестің мәжілісінде «8D08401 – Балық шаруашылығы және өнеркәсіптік балық аулау» мамандығы бойынша «Сообщества рыб и состояние их популяций в Алакольском бассейне» атты тақырыпта философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін диссертация қорғалды. Бұл осы мамандық бойынша елімізде қорғалған тұңғыш диссертация, ал диссертант Биология және биоресурстар кафедрасының аға оқытушысы – Саят Шарахметов.

ной части озера Балкаш»; 2018-20 жылдары «Изучение и оценка современного состояния экосистем дельты р. Жайык с прилегающими побережьем и акваторией Каспийского моря, и разработка рекомендаций по экологически устойчивому сохранению и использованию природных ресурсов проектного региона» және т.т.

Осындай ғылыми жұмыстарды орындау барысында мол тәжірибе жинаған Саят Ермұханбетұлы

теу институтында тағылымдамадан өтіп, бағыт-бағдар алды. Сонымен қатар Ресей ғылым академиясының Зоология институтында да (Санкт-Петербург) ғылыми тәжірибеден өтті. Сол жерде ихтиология ғылымындағы инновациялық жетістіктермен етене танысып, оны диссертациялық жұмысында ойдағыдай қолдана білді. Нәтижесінде ихтиологиялық дәстүрлі зерттеу әдістерінен басқа, морфологиялық, генетикалық

ді ихтиофаунаның қазіргі жағдайы және оны сақтаудың өзекті мәселелері жайында өз ойымен бөлісті. Семинар барысында ғаламдық масштабта балықтардың жекелеген түрлерінің жағдайларына баға берілді. Семинар жұмысына қатысқан шетелдік ғалымдар, солардың арасында Нина Боуцкая (Жаратылыс тарихы мұражайы, Вена, Австрия), Екатерина Васильева (М.Ломоносов атындағы ММУ, биология факультеті, Зоология ғылыми-зерттеу мұражайы) және т.т. Қазақстан ихтиологтарының, соның ішінде кафедраның ихтиолог-ғалымдарының атқарып жатқан жұмыстарының ихтиология ғылымының дамуына зор үлес қосатынын баса көрсетті.

Сонымен қатар Саят Ермұханбетұлы диссертациялық жұмысын орындау мақсатында қысқа мерзімде орындалатын қолданбалы ғылыми жұмыстармен де айналысып, білімін шыңдады. Мысалы, 2019 жылы «Заключение по факту продолжительной гибели рыб на р. Урал в декабре 2018 года по результатам гистопатологического анализа образцов тканей»; 2019 жылы «Батыс Қазақстанның радиациялық ластанған аймақтарының (Капустин Яр полигоны) биотаға, табиғи ортаға және тұрғындар денсаулығына әсері салдарын экологиялық бағалау»; 2019 жылы «Изучение патологических изменений в организмах рыб, обитающих в районе исследования реки Жайык»; 2020 жылы ESERA жобасы бойынша «Исследование местных водоемов на ОТПХ Аральского района, Кызылординской области» және т.б.

Осы жұмыстары кафедраны, факультетті және ең бастысы, университетімізді ғылымның тағы да бір саласы – әлемдік ихтиология ғылымында танытуға үлесін қосты деп айта аламыз.

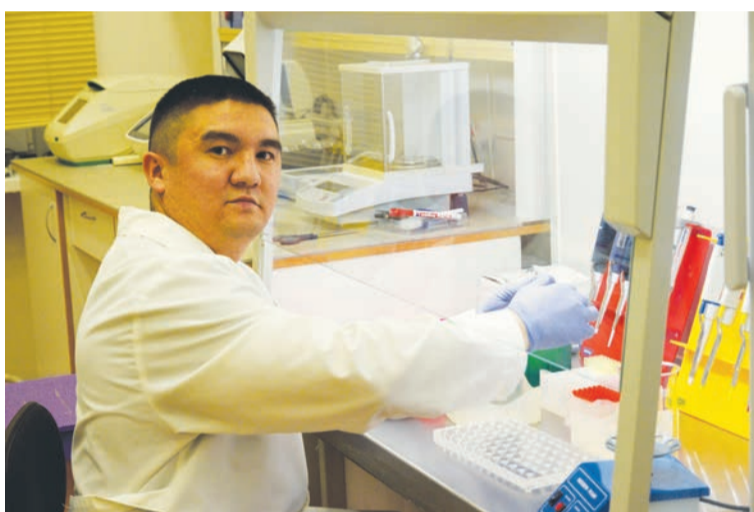
Жас ғалым орындаған жұмыстарының нәтижелері бойынша 50-ге жуық мақала жазды. Оның бесеуі Scopus-та жарияланды. Хирш индексі әзірге – 3, оның ары қарай көтерілетініне ешқандай күмәніміз жоқ.

Бірлікбай ЕСЖАНОВ,
биология және
биотехнология факультетінің
доценті, б.ғ.к.

Ихтиология ғылымына өз үлесін қосып келеді

Шәкіртіміз әрі әріптесіміз 2004 жылы «Балық шаруашылығы» мамандығына грантқа оқуға түсіп, оны 2008 жылы ойдағыдай аяқтады. Оқу бітірген соң, мамандығы бойынша Алматы қаласында «Қазақ балық шаруашылығы ғылыми-зерттеу институты» ихтиология зертханасында аға лаборант, кейін кіші ғылыми қызметкер болып жұмыс істеді. Жас маман Қазақстанның оңтүстік-шығыс бөлігінде орналасқан суқоймаларындағы кәсіптік балық түрлерінің қазіргі жағдайларын зерттеумен айналысып, біраз тәжірибе жинады.

Білімін ары қарай жетілдіру мақсатында 2009 жылы ол өзі оқыған факультетке «Биология» мамандығы бойынша магистратураға қабылданып, ғылыми жұмысын жалғастырды. Туған өлкесінің суқоймалары, атап айтқанда, Алакөл көлінің ихтиофаунасының қазіргі жағдайын зерттеумен айналысты. 2011 жылы магистратураны аяқтаған соң, факультет және кафедра басшылығы оның ғылым мен білімге деген құштарлығын ескере отырып, кафедраға оқытушылық қызметке ұсынды. Жас маман студенттерге әртүрлі пәндерден сабақ берумен қатар, магистратурада бастаған ғылыми жұмысын ары қарай жалғастырып, бірнеше ғылыми мақала жазып, зоология, ихтиология пәндері бойынша тәжірибе сабақтарын

жүргізуге арналған оқу құралдарын дайындауға үлес қосты.

Оқытушылық қызметпен қатар, ғылыми жұмыстармен айналысып, көптеген ғылыми тақырыптарды орындауға қатысты. Өз саласы бойынша білімінің жоғары деңгейде екенін көрсете білді. Мысалы, 2008-11 жылдары «Комплексная оценка эколого-эпидемиологического состояния биоресурсов основных рыбохозяйственных водоемов Казахстана для формирования государственного кадастра. РАЗДЕЛ: Алакольская система озёр»; 2015-17 жылдары «Современное состояние и тенденции изменений аквальных экосистем и ихтиофауны реки Иле и запад-

2019 жылы ҚазҰУ-да тұңғыш ашылған «Балық шаруашылығы және өнеркәсіптік балық аулау» мамандығы бойынша докторантураның бірінші докторанты болып қабылданды. Қазақстанда ғана емес, алыс-жақын шетелдік ихтиолог-ғалымдардың ортасында аса танымал, белгілі ғалым, педагог, биология ғылымының кандидаты, қауымдастырылған профессор, кафедрамыздың ұстазы Надир Мамиловтың жетекшілігімен жоғарыда аталған тақырып бойынша ғылыми жұмысты ойдағыдай орындап шықты. 2022 жылы Ресейдің Борок қаласында орналасқан «И.Папанин атындағы ішкі суқоймалар биологиясы» ғылыми-зерт-

және экологиялық әдістер негізінде Алакөл көліндегі балықтар қауымдастығы және олардың популяцияларының жағдайын жаңа көзқараспен қарастырып, аборигенді балықтардың генетикалық алуантүрлілігін, филогенетикалық шежіресін және гаплотиптік жүйесін жан-жақты шешті. Шетелдік кеңесшісі, Ресей ҒА «И.Папанин атындағы ішкі суқоймалар биологиясы» ғылыми-зерттеу институты «Балықтар экологиясы» зертханасының жетекшісі ғылыми қызметкері, б.ғ.к. Борис Лёвин біздің университет түлегінің ихтиология саласы бойынша білімінің тереңдігін және ғылыми жұмыстарды орындауда түрлі әдістерді жете меңгергенін аса мақтанышпен атады.

Докторантурада оқу кезінде «Орталық Азияның аборигенді балықтарының алуантүрлілігін сақтау мәселесі» бойынша ҚазҰУ биология және биотехнология факультеті Биоалуантүрлілік және биоресурстар кафедрасында Халықаралық табиғат қорғау одағы (IUCN), Түрлерді сақтау комиссиясы (SSC), Тұщысу балықтарын сақтау бойынша мамандардың (FFSG) қолдауымен және TOYOTA корпорациясының қаржылық көмегімен ұйымдастырылған, 2020 жылы өткен халықаралық семинар (workshop) жұмысына белсене қатысып, Алакөл көлдер жүйесіндегі абориген-

Lex пікірталас клубы студенттерді қолдайды

Халықаралық қатынастар факультетіндегі Lex студенттік пікірталас клубы PhD докторы, Халықаралық құқық кафедрасының доценті Ләззат Нысанбекованың жетекшілігімен құрылған болатын. Факультеттің барлық білім алушыларын біріктіретін алғашқы студенттік клуб ҚазҰУ-дың басқа факультеттерінің дебат клубтарымен және Қазақстанның өзге де университеттерімен өзара тиімді ынтымақтастықта болуды көздейді.

Клубтың негізгі объектісі – ғылыми-зерттеу жұмыстары. Студенттерді ұлттық және халықаралық құқық саласындағы ғылыми-зерттеу жұмыстарына тартумен қатар, аймақтардағы студенттік ғылыми жұмыстардың авторларын республикалық және халықаралық деңгейдегі ғылыми конкурстарға, студенттік ғылыми конференцияларға дайындауға және қатысуға көмек көрсетеді. Бұл клуб студенттердің қабілеті

мен қажеттілігіне сәйкес, тұлғаның шығармашылық дамуына үлкен үлес қосып келеді.

Lex студенттік пікірталас клубы ұлттық және халықаралық құқық шеңберінде ғылыми клуб отырыстарын өткізеді және қазіргі заманғы заң ғылымының өзекті мәселелерін талқылайды. Басқосуда студенттерге ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу әдістерін үйретіп, нақты тақырыптар бойынша түйткілдер талқыла-

нады. Қажет жағдайда кеңес беру, практикалық ұсынымдар арқылы студенттердің ғылыми дайындық деңгейін арттыруға жәрдемдесу секілді қолдаулар да көрсетіледі.

Lex пікірталас клубының әрбір студенті берілген мүмкіндік-

терді қалт жібермеуге тырысады. Пікірталас жүргізудің коммуникативтік дағдыларын қалыптастырып, өз саласындағы сарапшылар мен мамандарды тыңдап, түрлі дебаттарға, конференцияларға және байқауларға қатысып, жүлделі орындарды иеленіп

жүр. Мәселен, Lex пікірталас клубы студенттерінің белсенділігі нәтижесінде MOOT COURT COMPETITION, SDU 2022 республикалық турнирінен жүлделі орындарды жеңіп алды. Студенттеріміз Ресей мемлекеттік университетінің Халықаралық құқық кафедрасы ұйымдастырған құқықтану саласындағы болашақ мамандарға дауларды шешу процесін зерделеуге мүмкіндік беретін бірегей білім беру платформасы саналатын «ЕАЭО-дағы дауларды шешу» байқауында да бақ сынап, тәжірибе жинады. Клуб мүшелері халықаралық құқықтану факультеттік немесе университеттік емес, республикалық деңгейде пәндік олимпиаданы өткізу жағынан да жоғары ұйымдастырушылық қабілет-қарымын көрсетті.

Құралай ҚАЛЫҚҰЛОВА,
халықаралық қатынастар
факультетінің 3-курс студенті

Қазақстанда алғаш рет Республикалық «Фото-өнер» қоғамдық бірлестігінің бастамасымен, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің журналистика факультеті және National Geographic Qazaqstan журналының қолдауымен жылдың төрт мезгілін қамтитын, төрт кезеңнен тұратын «Деректі фото» курсы басталды. Курсты жыл бойы танымал фотоөнер майталманы, әлемдегі 10 үздік фотографтың бірі Серік Мұқышұлы жүргізеді.

Шағатай тіліндегі шығармалар сыр шертеді

Әл-Фараби кітапханасының сирек қолжазбалар қоры көне қолжазбалар мен түпнұсқа еңбектерге бай. Соның ішінде шағатай тіліндегі материалдар өте көп. Бұлай болуы заңдылық. Өйткені шағатай тілі Орта Азиядағы түркі халықтарының орта ғасырдан бастап, XX ғасырдың басына дейін әдеби, мәдени, ғылым, білім тілі болғаны баршаға аян.

Қазіргі таңда студенттеріміздің қазақ тілі тарихының үлкен бір бөлігі, көркем кезеңі саналатын шағатай тіліне деген қызығушылығы ерекше. Түркітану және алтайтану ғылыми-зерттеу институтында практикадан өтіп жатқан филология факультеті Түркітану және тіл теориясы кафедрасының «Түркітану» мамандығының 4-курс студенттері осы сирек қордағы материалдармен жұмыс істеуге құлшыныс танытты. Қазір студент-практиканттар көне жазбалардың бірі «Гүлзар уә чаманзар яғни өлеңдер уә чәчәклар» атты еңбекті транскрипция және транслитерация жасау ісімен айналысуда. Біз бұл кітапты Дүйсенбек Қабыланбайұлы ақсақалдың балалары сыйлаған қолжазбалардың арасынан алдық. Өткен ғасырлардан сыр шертетін, баға жетпес осындай жәдігерлерді жинап, сақтаған Дүйсенбек Қабыланбайұлы жайлы білгіміз келіп, ол кісі туралы мағлұмат алуға тырысып едік.

Дүйсенбек Қабыланбайұлы ақсақал 1904 жылы Қызылорда облысының Қармақшы ауданы, бұрынғы Ленин, қазіргі Тұрмағанбет Ізтілеуов атындағы ауылда дүниеге келген. 1969 жылы 30 мамырда 65 жасында дүниеден өткен. Сол кезеңдегі білім ошағы саналатын Самарқан медресесінде арабша, парсыша, қадимше білім алған. Сауатты, иманды, тақпа, білімсүйгіш адам болған. Көп жылдар бойы діни қағидаттарды кітап арқылы түсіндіріп, еліміздің руханиятын дамытуға өзіндік үлес қосқан. Көп оқыған. Шапанының ішкі жағынан қалта тігіп, Құран кітаптарын салып жүр-

ген. Бүгінде бізге Дүйсенбек ақсақалдың артында мұра болып қалған 240-тан астам кітап пен қолжазбалар жетіп отыр. Ақсақалдың артында өте көп кітап қалған. Бірақ көпшілігі туған-туыстарына сыйға тартылып кеткен. Олардың ішінде Қазан баспасынан шыққан әртүрлі саладағы араб, парсы, түрік, шағатай тілдерінде жазылған сирек кездесетін кітаптар мен қолжазбалар да бар. 1324 жылы Мысыр баспасынан шыққан Құран кітаптардан бастап, 1900 жылдар аралығына дейінгі кезеңде кездесетін Қазан баспаларынан шыққан Құран кітаптар, фиһк және тағы басқа құнды кітаптар сақталған. Ел арасында «Кішкентай молда», «Қара молда» деген атпен әйгілі болған Дүйсенбек ақсақал шөптен түрлі дәрі-дәрмек әзірлеп, емшілік қасиетімен де танылған. Науқас адамдарды қан алу, араға шақтыру әдістерімен, Құран аяттарын оқып, рухани тазарту жолымен емдеген кісі екен.

Кітап «Гүлзар уә чаманзар яғни өлеңдер уә чәчәклар» деп аталады. Еңбек шағатай тілінде жазылған. Кітаптың мұқабасында 1885 жылы сол елдегі екі дәріхана иесі құрастырған өсімдіктер туралы еңбек екені жазылған. Бұл кітапты хижраның 1310 жылы (1892-1893 жылдар) Әбд-Әл-Қайым Әбд-Әл-Насыр ұлы Әл-Насыри аударып, баспаға дайындаған. Еңбекте ең танымал өсімдіктердің орысша, латынша атаулары шағатай тіліне аударылып берілген. Кітап алғаш 1888 жылы басылып шыққан. Кейін 1903 жылы Қазан қаласындағы Император университетінің баспасынан қайта

басылған. Кітаптың бірінші бөлімінде «Өсімдіктер әлемі жайында сөз» атты алғы сөз және «Дәрілік өсімдіктер», «Тамырлар туралы», «Шөптер мен жапырақтар», «Гүлдер туралы», «Ұрықтар мен жемістер» атты тақырыпшалармен қысқа анықтамалар берілген. Екінші «Тақсим Небатат» (Өсімдіктер бөлімі) атты үлкен бөлімнің басында өсімдіктердің пайдасы, шипасы жайлы жазылады да, әрі қарай аурулардың түрлері мен олардың белгілеріне жеке-жеке тоқталады. Ал бөлімнің соңында ауру түрлерінің арабша-шағатайша аттарын сөздік түрінде береді.

Келесі үлкен бөлім «Хуас Небатат» (Өсімдіктердің түрлері) деп аталады. Бұл бөлімде 198 өсімдіктің түріне, сипатына, емдік қасиетіне жеке-жеке тоқталып, баяндайды. Кітаптың соңғы бөлімінде қорытынды сөз бен кейбір аурулардың атаулары мен термин сөздерге анықтама берілген. Бүгін Орта Азиядағы қалың түркі халқы сан ғасырлар бойы қолданған, әлем ғылымына «шағатай тілі» атауымен танылған, орта ғасырдан бері үлкен өркениет, әдебиет, мәдениет тілі ретінде XX ғасырдың басына дейін қолданыста болған ата-бабаларымыздың тілін оқып, үйрену – бізге сын. Осы орайда, университетіміздің филология факультеті «Түркология» мамандығында білім алып жатқан 4-курс студенттерінің шағатай тілін оқып, үйренуге деген талпыныстары көңіл қуантады.

Шынарай БҮРКІТБАЕВА,
PhD, аға оқытушы
Түркітану және тіл теориясы кафедрасы

Шынайы тарих фотофактілерде

Елімізде бірінші рет ұйымдастырылып жатқан тұңғыш фотоөнер курсы журналистика факультетінің деканы Нұржан Қуантайұлы құттықтау сөз сөйлеп ашты. «Деректі фото» курсына Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың оқытушылары мен студенттері, сондай-ақ Қазақстанның ірі мегаполистерінен, әр өңірлерінен келген фотография саласында жұмыс істейтін 20 адам қатысуда. Олардың ішінде университет түлегі, белгілі блогер Әйгерім Бегімбет, ҚазҰУ ұстаздары Дәурен Мұхамеджан, Досжан Балабекұлы, магистрант Тілек Рысбек сияқты фото өнеріне тәнті журналистер мен жас ғалымдар бар.

Шараның теориялық бөлімдері ҚазҰУ журналистика факультетінің дәрісханаларында жүргізіледі. Жобаның концепциясын, оқыту жоспарын курс жетекшісі Серік Мұқышұлы жасаған. Курс әр кезеңі үш күн бойы бес сағаттан өтеді. Тыңдаушылар курстың екінші кезеңіне сәуір айының аяғында жиналады. Жобаның үшінші кезеңі шілде айында Шығыс Қазақстан облысындағы Ертіс өзені жағалауында фотоэкскурсия түрінде өткізілмек. Содан кейін қазан айында осы бір жыл бойы өткен сабақтардың нәтижесі ретінде қорытынды фотокөрме ұйымдастырылады. Қатысушылардың барлығына біржылдық курстан өтті деген Республикалық «Фотоөнер» қоғамдық бірлестігінің, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің журналистика факультеті және National Geographic Qazaqstan журналының мөрі басылған сертификат тапсырылады.

– Еліміздің БАҚ саласындағы кәсіби фотожурналистердің бастамасымен 2010 жылы құрылған «Фотоөнер» қоғамдық бірлестігіне биыл 13 жыл болды, яғни алғашқы мүшел жасқа толып отыр. Бірлестіктің жалпы жиналысының шешімімен биыл Қазақстандағы алғашқы «Деректі фото» курсы жобасы қолға алынды. Мақсаты – әлемдік деңгейдегі «Деректі фото» маманын даярлау. Курстың алғашқы күні қа-

тысушылардың фототапсырмаларын тексеру, оларды талдау және бағалау жұмыстары жүргізілді, сондай-ақ портрет түсіре білу, деректі фотоның негізгі талаптары, деректі фотоның рөлі, деректі фото жөніндегі өлшемді мысалдар, фотосуретті редакциялау туралы курс жетекшісі дәріс оқыды. Негізінен, сабақ барысында «Деректі фотография болу үшін нені білу керек?», «Фоторепортаж бен деректі фотоның айырмашылығы қандай?» деген тақырыптар қамтылды. Фотосурет саласындағы шоқтығы биік тұратын деректі фото жанрында ізденіп жүрген курс тыңдаушыларының жұмыстарын жылдың аяғында бағалайтын боламыз. Солар арқылы фотографиялық қоғамның беделі өсіп, бәсеке-лестігі арта түседі, – дейді Республикалық «Фотоөнер» қоғамдық бірлестігінің төрағасы Асылхан Әбдірайымұлы.

Курс жетекшісі Серік Мұқышұлы – 2011-12 жылдары Қытайдағы қазақ малшыларының көшімен еріп, Алтай аймағын аралаған, қазақ халқының көші-қон өмірлерін суретке түсіріп, шынайы бейнелеген әлемге танымал фотограф. Серік Мұқышұлының әлемге тараған «Күнмен бірге көшкен ел» жинағында әр маусымның құбылысы – сақылдаған сары аяз, түнерген түн, қарлы дауыл, шелек-теп құйған нөсер көріністері арқылы төрт маусымның мінезі мен бояуы, таңы мен кеші, жылуы мен салқыны бейнеленеді. Қазақ малшыларының тарихы, бүгінгі өмірі, үміт-арманы, болашағы – бәрі-бәрі осы суреттерден көрініс тапқан.

Өмірдің тынымсыз өзгерістерін деректі суреттермен, шынайы эпизодтармен бере білетін практик-фотограф Серік Мұқышұлының курсынан өткен шәкірттері алдағы уақытта Қазақстанның тарихын шынайы фотофактілермен қалыптастыратын әлемдік деңгейдегі кәсіби фотографтар болатыны сөзсіз.

Қайыржан ТӨРЕЖАН

Жас ғалымдардың білімін шыңдау жолы

Экономика және бизнес жоғары мектебінің Менеджмент кафедрасы «Мемлекеттік және жергілікті басқару», «Менеджмент», «Инновациялық менеджмент» және «Жобаларды басқару» мамандарын үш деңгейде (бакалавриат, магистратура, докторантура) даярлайды.

Жаһандық стандарттарға сай сапалы мамандар даярлау Менеджмент кафедрасының басты мақсаттарының бірі. Осы мақсат аясында кафедра жыл сайын магистранттар мен докторанттарға дәріс оқуға Хирш индексі жоғары шетелдік профессорларды шақырады.

2022/23 оқу жылында ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігінің бағдарламасы бойынша Финляндияның Jyväskylä университетінің профессоры, PhD А.Шейх (Хирш индексі – 16), Ресей Феде-

рациясы Ғылыми коммуникациялар институтының президенті, э.ғ.д. Е.Попкова (Хирш индексі – 34) шақыртылды.

Оқу бағдарламасы аясында профессор А.Шейх бір ай көлемінде білім алушылар мен оқытушы-профессорлар құрамы үшін «Understanding the digital business & digital economy for sustainable growth in Kazakhstan» курсы бойынша семинар сабақтарын өткізді. Докторлық, магистрлік диссертациямен бірге, басшылық жасау және кеңес беру, оқу орнының қызметкерлері үшін «How to conduct scientific research and how to use data analysis applications: NVivo and SmartPLS in research?», «How to develop theoretical models & frameworks and how to use them in scientific research for publication in high-quality Scopus journals?», «How to promote the scientific research publication culture in Kazakhstan?», «How could scientific research benefit the Kazakhstan Government, Industry, and Society?» деген тақырыптарға арнап, оқыту тре-

нингтері мен семинарларын өткізді.

Ал Ресейдің Ғылыми коммуникациялар институтының президенті Е.Попкова 2022/23 оқу жылының күзгі семестрінде ЭЖБЖМ 1-курс докторанттарына «Ғылыми зерттеудің әдістері» пәні бойынша онлайн форматта қашықтан дәріс оқып, семинар сабақтарын жүргізді. Сонымен бірге профессор Е.Попкова ҚазҰУ магистранттары, докторанттары және оқытушылары үшін «Халықаралық ғылымға интеграция: рецензияланған журналдар мен мәліметтер базасы» курсы бойынша семинар өткізді.

Менеджмент кафедрасының жас ғалымдардың білімін шыңдап, ғылымдағы тәжірибесін жетілдіруге осындай қызметтері университеттің отандық және халықаралық ғылыми қоғамдастықтағы бет-бейнесі мен орнын нығайтуға оң ықпал етуде.

Ардақ ТҰРҒЫНБАЕВА,
Экономика ғылымының докторы

Стажировка PhD в рамках программы докторантуры

На кафедре Аналитической, коллоидной химии и технологии редких элементов из года в год происходит расширение международных связей и тесное сотрудничество кафедры со своими зарубежными коллегами.

верситетах мира (Франции, Университет Экс-Марсель; в России, МГУ им. М.В.Ломоносова, ИНХС им. А.В.Топчиева; в США, Iowa State University, Rutgers the State University of New Jersey; в Германии, Олденбургский университет Карла фон Осиецкого и др).

Так, в 2022-2023 учебном году докторант кафедры Сайдулла Файзуллаев прошел в рамках своей программы докторантуры стажировку в Университете Николая Коперника в Торунь (NCU). Во время стажировки была проделана исследовательская работа по дезмульгированию модельных эмульсий частицами сажи и изучена возможность мембранного разделения под руководством профессора кафедры физической химии и физической химии полимеров, факультета химии NCU Wojciech Kujawski. Коллеги из польского университета хорошо отзывались о трудоспособности и вовлеченности в свою научную работу молодого

ученого из Казахского национального университета имени Аль-Фараби. По результатам исследования в настоящее время PhD-студент готовит статьи для публикации в журналах в соавторстве с польским профессором W. Kujawski. Научная стажировка состоялась благодаря финансированию университетом в соответствии с нормативными документами МОН РК. Кроме того, Сайдулла Файзуллаев выиграл

грант по польской программе PROM project. Целью проекта является повышение уровня интернационализации исследований и образования студентов в области в естественных наук: астрономия, компьютерные и информационные науки, математика, биологические науки, химические науки, физические науки или науки о Земле и связанные с ними науки об окружающей среде. Одной из активностей дан-

ного проекта является финансирование краткосрочных стажировок иностранных PhD-студентов в Университете Николая Коперника в Торунь (NCU). С.Файзуллаев успешно прошел конкурсный отбор и использовал грант проекта PROM в своей научной командировке.

Участие в программах, помогающих реализовать мобильность студентов КазНУ им. Аль-Фараби, способствует улучшению качества научных работ и конкурентоспособности молодых кадров в мировом научном сообществе. Интернационализация науки и академической деятельности кафедры приносит плодотворные для повышения доступа к качественному и инновационному образованию для своих студентов.

Акбота АДИЛЬБЕКОВА,
доцент кафедры Аналитической, коллоидной химии и ТРЭ

Научно-инновационная инфраструктура КазНУ им. Аль-Фараби, соответствующая мировым аналогам, позволяет не только совершать научные открытия международного масштаба, но и помогает молодым начинающим ученым раскрывать свой научный потенциал, реализовывать свои творческие идеи, и приобретать практические навыки.

как автоматическая высокоэффективная машина для производства таблеток, медицинская отварная машина, ротационный испаритель, очиститель ультразвуковой, жидкостной хроматограф и многие другие.

Осваивают технологии природных добавок

Магистранты 2-го курса факультета биологии и биотехнологии по специальности «Биомедицина», чья научная работа непосредственно связана с изучением компонентного состава лекарственных растений, посетили Научно-исследовательский центр лекарственных растений университета с целью ознакомления с процессом производства биологически активных добавок.

Сотрудники центра под руководством профессора Женис Жанар уже довольно давно занимаются изучением лечебных свойств лекарственных растений, выделением основных биологических активных соединений и изучением их фармакологической активности для разработки новых методов и приемов создания натуральных мульти-природных препаратов. И совсем недавно на базе Центра официально было запущено малотоннажное производство по разработке инновационной продукции на основе растительного сырья.

В ходе экскурсии магистрантам была представлена вся технологическая цепочка создания природных формул, состоящих из мощных, малотоксичных лекарственных и питательных растительных смесей, а также процесс производства лекарственных препаратов различных форм, в виде драже, гранул и др. Магистранты ознакомились с работой новейшего современного высокотехнологичного оборудования, которым располагает центр, для производства фитопрепаратов и проведения научно-исследовательских работ в этом перспективном направлении, таких

Таким образом, обучающиеся университета, проявляя интерес и участвуя в научных проектах, вносят посильную лепту в общее дело – разработку отечественной продукции на основе выделения новых природных соединений из растительного лекарственного сырья, что в будущем позволит сократить количество импортозамещающих лекарственных средств в Республику Казахстан.

Айгуль АХМЕТОВА,
доцент кафедры Биофизики, биомедицины и нейронауки

Педпрактика в профильной школе КазНУ

Практика студентов является составной частью основной образовательной программы высшего профессионального образования и представляет собой одну из форм организации учебного процесса заключающуюся в профессионально-практической подготовке студентов на базах практики. Практика как часть основной программы является важным этапом обучения и проводится после освоения студентом программ теоретического и практического обучения.

гогического дела. Самое главное, что в любой ситуации мы могли обратиться за помощью к профессионалам, благодаря чему у нас не возникало проблем. Данная практика дала нам возможность осознать всю глубину профессии учителя, перенять опыт у педагогов со ста-

Мы, студенты из Туркменистана, обучающиеся на 4-курсе специальности «Биология» прошли педагогическую практику в Профильной школе КазНУ им. Аль-Фараби, директором школы является Есенова Камшат Аугажыевна. В период прохождения практики мы посетили уроки биологии преподавателей Каупенбаевой Р.Б. и Кыпшакбаева А.Е.

За 4 недели педагогической практики мы имели возможность не только наблюдать за работой профессионалов, но и поработать в качестве учителя, ознакомиться с интересными, содержательными темами уроков 9, 10 и 11 классов, а также со школьной структурой, профессиональными школьными педагогами и опробовали собственные силы на открытых уроках. Наши уроки были обсуждены и оценены преподавателями биологии. Высокую оценку получил открытый урок по биологии Якубова Огулшат, который был проведен в 11 классе на тему: «Грамположительные и грамотрицательные бактерии. Особенности строения

грамположительных и грамотрицательных бактерий». Урок прошел содержательно и интересно. Кроме этого, мы участвовали во внеклассных мероприятиях школы, одним из примеров можно назвать участие в тренинге, который был проведен в 10 «Б» классе на тему: «Навыки общения и взаимодействия», где был налажен тесный контакт с учащимися.

Педагогическая практика стала для нас очень полезным опытом в формировании не только как учителя, но и личности в целом. Мы научились быстро находить подход к разным ученикам, узнали много особенностей педа-

жем и применить свои знания и умения на практике.

Мы считаем, что педагогическая практика была организована и проведена на высоком уровне и выражаем свою благодарность нашему факультету биологии и биотехнологии, кафедре Биоразнообразия и биоресурсов, а также руководству и преподавательскому составу Профильной школы КазНУ им. Аль-Фараби.

Довран БАШИМОВ,
Непес ДОЛЫЕВ,
студенты 4-курса факультета биологии и биотехнологии

Роль университетов в достижении ЦУР

В КазНУ имени Аль-Фараби прошел международный вебинар «Повышение роли университетов в реализации ЦУР». Его организовала кафедра ЮНЕСКО по устойчивому развитию факультета географии и природопользования при содействии института устойчивого развития нашего университета.

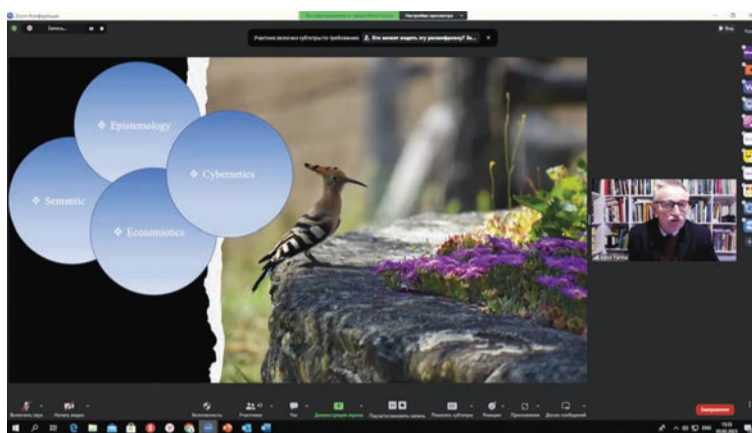
рых должны обеспечить университеты.

Цель вебинара – оценить вклад университетов в достижении ЦУР, укрепить международное сотрудничество и содействовать реализации совместных инициатив, направленных на трансформацию знаний для устойчивого будущего. В работе вебинара приняли участие более 50 человек, в том числе представители Национальной комиссии Республики Казахстан по делам ЮНЕСКО и ИСЕСКО, университетов Казахстана и разных стран мира – Италии, Франции, США, Канады, Гаити, Нигерии, Кыргызстана, Узбекистана, Азербайджана и др.

С приветственным словом к участникам обратилась проректор по операционной деятельности Увалиева Асель Бекболатовна, которая подчеркнула, что Казахский национальный университет оказывает всемерную поддержку научным исследованиям и учебной деятельности, направленным на решение проблем устойчивого развития общества. Она охарактеризовала вебинар, как знаковое событие для осознания ведущей роли университетов в достижении ЦУР.

Второй секретарь Национальной комиссии Республики Казахстан по делам ЮНЕСКО и ИСЕСКО Ардак Бекенова отметила важность поднимаемых на вебинаре вопросов для нашей страны, а обмен опытом зарубежных университетов и университетов Центральной Азии будет способствовать выработке единой стратегии в реализации ЦУР академическим сообществом.

Выступающие на вебинаре докладчики констатировали, что современные университеты являются интеллектуальными, ин-

новационными и духовными центрами устойчивого развития для своих стран и регионов, а учитывая нарастающие темпы интернационализации образования и для других стран мира. Университеты действительно влияют на устойчивое развитие своими исследованиями, качественным обучением и непосредственным участием в жизни общества, формируя знания для решения мировых проблем, таких как адаптация к изменению климата, сохранение экосистем и устойчивое природопользование, энерго- и ресурсосбережение, в том числе использование возобновляемых источников энергии, создание устойчивых и умных городов, внедрение зеленой экономики, и, конечно, развитие образования и международного сотрудничества для их осуществления.

Доклады – презентации почетного профессора университета Урбино из Италии Алмо Фарина «Изменение парадигмы для разработки новых учебных программ для достижения ЦУР»; профессора кафедры «ЮНЕСКО в области образования и здравоохранения» государственного

университета Гаити, проводящего исследования в университетах Канады и Франции, Обриланта Дамус и преподавателя университета Грегори из Нигерии А.Ф.Нниекка «Роль университетов Юга в реализации ЦУР»; проректора Ошского государственного университета, профессора Т.А.Жумабаевой и молодого исследователя Э.Жунусалиевой об опыте ОшГУ по внедрению ЦУР в Кыргызстане, а также представителей КазНУ – замдекана факультета географии и природопользования А.Рысмагамбетовой и заведующей кафедры «ЮНЕСКО по устойчивому развитию Т.Базарбаевой о научно-образовательных и исследовательских проектах, таких как «Зеленый мост через поколение», деятельность COMSATS Центра по климату и устойчивости, программа энерго- и ресурсосбережения «Грин офис – КазНУ», создание интерактивной этнокарты и применение ее в образовательных программах, вызвали заслуженный интерес аудитории, сопровождалась многочисленными комментариями и вопросами.

Следует отметить, что вебинар прошел в атмосфере откры-

того диалога, доброжелательности и взаимного доверия. Основным рабочим языком был английский, что способствовало более тесному общению преподавателей Казахстана и Центральной Азии с коллегами из дальнего зарубежья, росту конкурентоспособности проводимых нами работ, заинтересованности в обмене мнениями. На тернистом пути по реализации ЦУР университеты находятся на различных этапах: одни лишь в начале пути, другие уже имеют солидный опыт.

Главное достижение проведенного мероприятия – положено начало международного сетевого сотрудничества университетов по внедрению инициатив в области устойчивого развития, привлекая заинтересованные организации, международные фонды, работодателей из числа государственного и частного сектора, промышленных предприятий. Все участники вебинара были отмечены сертификатами нашего университета. Они единодушно поддержали предложение ученых КазНУ о целесообразности подготовки по материалам вебинара специального выпуска Бюллетеня кафедры «ЮНЕСКО по устойчивому развитию» для распространения передового опыта университетов в реализации ЦУР среди кафедр ЮНЕСКО университетов мира, информирования Штаб-квартиры ЮНЕСКО в Париже и всех заинтересованных лиц.

Тамара ТАЖИБАЕВА,
модератор вебинара,
доцент

Турсынкуль БАЗАРБАЕВА,
доцент, заведующая
кафедрой ЮНЕСКО
по устойчивому развитию

Зимняя школа для иностранных студентов

Дипломатические отношения между Кореей и Японией развиваются, укрепляются и совершенствуются с каждым годом. Особенно важно отметить, что в последние годы сотрудничество между Казахстаном и этими государствами в области образования и науки приносит заметные плоды в виде грантовых программ, совместных научных исследований, академических обменов и различных стажировок для студентов, преподавателей и исследователей этих стран.

факультета для языковой стажировки в высшие учебные заведения Японии, а также японские студенты приезжают в Казахстан для обучения в рамках зимней школы. Далее с внедрением программы академической мобильности в КазНУ имени Аль-Фараби, студенты из других вузов Японии тоже получили возможность приезжать в Казахстан для прохождения обучения в зимней школе.

В этом году по традиции с начала февраля зимняя школа кафедры Дальнего Востока японского отделения факультета Востоковедения КазНУ открыла свои двери для японских студентов. Напомним, что после прибытия японских студентов в город Алматы, их по традиции разместили в Алматы в семьях на базе программы хоумстей. После комфорт-

ного размещения студентов на факультете востоковедения Казахского национального университета имени Аль-Фараби под руководством преподавателей отделения японоведения состоялось торжественное открытие зимней школы для студентов японских университетов.

Таким образом в рамках программы академической мобильности с 6 февраля по 24 марта 2023 года студенты университетов-партнеров нашего университета, Токийского университета иностранных языков, Софийского университета, про-

ходят обучение в зимней школе, организованной преподавателями японского отделения.

Целью зимней школы является укрепление и развитие отношений между странами, между университетами, знакомство с культурой, языком, традициями и историей нашей страны. С каждым годом благодаря этим мероприятиям информация о нашей стране и университете в корейских и японских вузах увеличивается и получает широкое признание. Несомненно, казахстанские студенты, обучающиеся в Корее и Японии, вносят свой

вклад в признание своей страны. Также подобные программы вносят большой вклад в узнаваемость нашей страны на международной арене. Студенты не только слушают лекции по языку, культуре и истории нашей страны, но и организуют со студентами отделения корееведения и японоведения культурно-просветительские мероприятия, студенческие форумы, конкурсы. Кроме того, планируется выезд с иностранными и местными студентами в Центральный музей г.Алматы, базу отдыха «Коктобе», каток «Медеу» и Шарынское ущелье.

Мы убеждены, что реализация программы обучения в рамках зимней школы не только способствует укреплению отношений между университетами, но и увеличивает мотивацию местных и иностранных студентов обучаться в качестве будущего специалиста в области востоковедения.

Шынар САУДАНБЕКОВА,
зав. кафедрой
Дальнего Востока

Гульмира ТАЗАБЕКОВА,
ст. преподаватель кафедры

On-Line Course on «Academic Writing: The Structure of a Research Paper» is ready!

Research is not only about conducting experiments and making discoveries. Research is about writing a successful and impressive scientific paper and publication of it in scientific journals. The choice of the course content on the basics of «The Structure of a Research Paper» was not accidental.

Everybody engaged in scientific work knows from their experience that writing research papers is a difficult and daunting task, especially when they were undergraduate and graduate students. To help write a good scientific article, we have prepared an online course: "Academic Writing: The Structure of a Research Paper".

The goal of this course is to equip students with the necessary knowledge on the basics of the structure of a research paper, explain the contents of its components and give a step-by-step guide to writing each of its sections. The course is designed for undergraduate, graduate and doctoral students, young researchers and all who are engaged in research activities. We believe that this course will provide students with knowledge, experience and practical skills that will strengthen their performance as independent researchers. We also believe that on the completion of the course students will be able to formulate an attractive Title, interesting Abstract, good Introduction and reliable and valid Materials and Methods sections.

What is the course like?

The course consists of four Modules which include ten lectures. It lasts 15 weeks.

Module 1 comprises the following lectures: "The Title of a Research Paper", "How to Write an Abstract?"

Module 2: "How to Write an Introduction of a Research Paper?", "Literature Review".

Module 3: "Materials and Methods section", "The Contents and Structure of the Materials and Methods Section of a Research Paper (part 1)", "The Contents and Structure of the Materials and Methods Section of a Research Paper (part 2)".

Module 4: "How to Write the Results Section of a Research Paper?", "How to Write the Discussion Section of a Research Paper", "How to Write the Conclusion Section of a Research Paper?".

Each Module is accompanied by questions for self-control, exercises for consolidating and internalizing theoretical knowledge gained from the lectures and writing 250 word essays on the topic of the students' research works. Course participants have the opportunity to get a certificate if they complete the lecture course and complete all the tasks and score 75 points out of 100.

Preparation of the on-line course was possible thanks to the high professional competence and dedicated work of the Office for Academic and Digital Innovation staff. We express our special gratitude to: Assel Moussinova – Deputy Director of the Department for Academic Affairs, Petr Nesterenkov – Head of the Office for Academic and Digital Innovation, Ainur Arystanova, Erbol Akpanov – chief specialists and Aidana Mukhametzhan – leading specialist of the Office for Academic and Digital Innovation. We wish them great success and the best of luck in their future endeavours!

A.A. MULDAGLIYEVA
B.N. ISSABAYEVA

With great joy do we announce that the teachers of the Department of Foreign Languages, in association with the Office for Academic and Digital Innovation, have successfully completed work on the creation of SPOC teaching platform!

We did it!

The implementation of SPOC mode of teaching was the result of a hard and complex job. The complexity of creation of SPOC was associated with multiple factors. First of all, our teachers were, practically, pioneers in doing this project. Although, SPOC English teaching model has long been popular with many educators and students around the world, in Kazakhstan it is an absolutely new and unknown platform so it took us a lot of time to get into the essence of the problem. The teachers had to acquaint themselves with the literature on this topic, study and internalize the principles, form, content, and techniques of the creation of SPOC teaching model and acknowledge it as a beneficial supplement of the traditional class teaching that to some extent breaks the traditional English teaching paradigm. During preparation period there were several discussions, sharing opinions and ideas on how to do this project successfully in the conditions of our university education reality.

The use of SPOC has a number of advantages over the traditional method of teaching a foreign language and among them in, our opinion, one of the most valuable one is that students are encouraged to be responsible and autonomous since the whole teaching process is based on the student-centered mode of acquisition of the discipline.

SPOC methodology is designed for small academic groups and is an implementation of the "flipped classroom" learning model, when the study materials are given to students in advance, and classroom time is allotted for interaction between the teacher and students in the form of joint activity. In this regard, SPOCs are targeted at certain groups of students who can take the course and are ready to interact with others throughout the learning process.

A brief history of application of the "flipped classroom" learning model. The foundation of his teaching is credited to Bergman and Sams. In 2007 they science teachers at Woodland Park Middle School in Colorado. Due to the remote location of their school, they found that many students had to leave early in the morning to attend sports events or other school related activities. So, they sent video lectures to the students who missed class. Bergman claimed that their absent students loved the recorded lectures. The students who missed the class heard these lectures and they liked them. Video lectures were widely used by all students in preparation for exam.

The task of a teacher is to be able to skillfully select and apply exactly those technologies that fully correspond to the content and objectives of studying the discipline, contribute to the harmonious development of students, taking into consideration their individual characteristics.

SPOC English teaching model includes the following parts:

1. Course construction. The teacher creates the course material directed toward developing 4 skills (reading, writing, speaking, listening) in students. The online course material includes small video instructions of each lesson, mini-lectures, texts, tests, different kinds of exercises, discussion questions, writing tasks, presentations, recordings for listening, etc.

2. Learning period. It includes the pre-class, the class, and the post-class parts. The pre-class part involves uploading the home tasks on the Moodle platform with the teacher's specific directions on how to perform the tasks and achieve the goals set and students' logging in the system and doing the

tasks. The classroom part is predominantly devoted to the consolidation of what students have learned independently while doing the home tasks. Teachers do not have to focus on every detail of the home task material, they should rather focus on critical points or discuss the questions related to the topic of each lesson to promote the quality of learning. It is recommended that in-classroom time the task of the teacher is to stimulate discussing and debating with peers activities so that students have an opportunity to improve their speaking skills. The post-class part entails doing lexical and grammar tests, writing tasks (essays, reports, emails, reproduction), quizzes, etc. It should be noted that throughout all 3 parts of learning period teachers and students never stop interacting thus ensuring the achievement of maximum learning effect.

With great pleasure do we congratulate our teachers on the successful completion of work on SPOC English teaching platform for Al-Farabi University students. Months of hard work hasn't gone vain! These are the names of the teachers who we congratulate:

1. Z.A.Tleugabylova, L.M. Makhanzhanova (SPOC: English for Master's Students in Marketing)

2. G.A. Mussanova (SPOC: English for Master's Degree Students in Law).

3. L.M. Aliyarova, K.A. Aisultanova (SPOC: English for Master's Degree Students in History)

4. G.A. Gaiipova (SPOC: Bachelor Degree students of the Faculty of Information Technology).

5. M.Zh. Myrzakhmet (SPOC: English for International Students)

6. S.A. Urazgaliyeva, M.B. Tleulinova (SPOC: English for Master's students in Mathematics and Mechanics)

7. G.K. Kulzhanbekova, A.R. Khamlenova (SPOC: English for Master's students in Economics)

8. N.B. Mombekova, M.M. Zhemileva (SPOC: English for Master's Students in Biology)

We believe that the newly developed SPOC English teaching platform will become a new method of instruction, combining the information technology with the teaching resources. It will bring different learning experience to Al-Farabi University students.

DZH.ZH.DOSMAGAMBETOVA,
Head of the Department of
Foreign Languages
G.A.MUSSANOVA,
Senior teacher

On the demand for a 21-century education and skills

In one of his speeches to the people of Kazakhstan, President Tokayev noted that Kazakhstanis need unity, wisdom, and restraint for a bright future. "New Kazakhstan is an image of the future of independent Kazakhstan with highly qualified citizens able to apply their knowledge and skills to develop the country's economy. People who look at the future of their country with confidence will be able to create a strong state".

Today education is a top priority in all developed countries, including Kazakhstan. One of the essential aims of Kazakhstani higher education is to train a specialist with a critical eye on the ongoing global trends and challenges, able to recognize cultural identities and their interactions and communicate effectively with compassion, mutual respect, responsibility, and equality to reach consensus and build harmony in a multicultural society. Essential social needs for effective communication include critical listening, expressing

independent opinions, creative cooperating, collaborative problem solving and responsible decision-making upon the massive flow of information.

Al-Farabi Kazakh National University education programs focus on preparing its students for a life of independence and purposeful thought to tackle business and social issues and become active citizens. In particular, the scholars and practitioners of the Foreign Languages department investigate the didactic scenario of training individuals with critical eyes and creative ideas to establish effective collaboration and communication for their professional and personal needs in a contemporary, technologically advanced society. The focus is implementing the 21st-century 4Cs skills (communication, creative, critical, and collaborative) in a pedagogical practice:

- develop young people's critical discourse;

- develop their argumentative skills with respect and tolerance for opponents;

- encourage students to integrate into social activities;

- master students' law-based intolerance of any form of violence;

- adhere to the principles of keeping students; consciousness and emotions well-balanced;

- encourage students to give presentations to varied community audiences and how can students be encouraged to use technology and new media to communicate innovatively and effectively;

- create a learning environment that emphasizes collaboration skills and provides students opportunities to work in diverse teams;

- incorporate more creative innovation into lesson plans and encourage students to be more creative and innovative;

- model critical thinking/problem-solving tasks for students;

- think of the kind of learning en-

vironment needed to emphasize problem-solving skills, encourage students to be better critical thinkers, etc. class part, and the post-class part. The pre-class part sets the stage for learning where teachers give students specific directions while students make use of the online SPOCs to achieve basic learning goals. They also need to do a specific amount of exercise to check the effect of learning. In classroom learning, teachers. The learning procedure is divided into three subparts, i.e., the pre-class part, the class part, and the post-class part. The pre-class part sets the stage for learning where teachers give students specific directions while students make use of the online SPOCs to achieve basic learning goals. They also need to do a specific amount of exercise to check the effect of learning. In classroom learning, teachers this model promotes the flipped classroom pattern of teaching and learning. The mini-lectures through videos

are given to the students to learn before class.

In the class, students and teachers are mainly involved in the activities of analyzing key points, doing exercises, researching on projects, and taking part in group discuss changes taking place in spheres of life are challenging the education system, requiring it to "keep pace" with the progress happening in the 21st century. Currently, the times when students are sitting quietly at desks, in neat rows, writing down every word that the teacher says or writes on the board, has long gone into oblivion... Changes taking place in spheres of life are challenging the education system, requiring it to "keep pace" with the progress happening in the 21st century. A 21st century education is about giving students the skills they need to succeed in this new world and helping them grow the confidence to practice those skills.

Perizat YELUBAYEVA,
Candidate of pedagogical
sciences, associate professor
Foreign languages department
Philology faculty

Ұлағатты ұстаз

ҚазҰУ-да есімі алтын еріппен жазылған ғалым-ұстаздар аз емес. Солардың ішінде елімізде химик-коллоидниктер ғылыми мектебінің негізін қалаушылардың бірі, химия ғылымының кандидаты, профессор, Қазақстан педагогикалық ғылымдар академиясының академигі Әзімбек Қоқанбаевтың орны ерекше. Белгілі ғалым бүгінде 75 жасқа толып отыр.

ның бірі. Редколлегия мүшесі ретінде елімізде тұңғыш шыққан 2 томдық «ҚР мемлекеттік фармакопеясына» орыс тілінен 78 фармакопеялық мақала аударып, біраз фармакопеялық терминдерге түзетулер енгізіп, көптеген терминдердің қалыптасуына септігін тигізген автор.

Бүгінде Әзімбек Қоқанбайұлы көргені мен түйгенін жастарға үйретіп, оларды нағыз азаматтық рухта тәрбиелеуге, педагогикалық қызметке арнап 250-ден астам мақала жазған (оның 40-тан астамы оқу және әдістемелік құралдар) ұлағатты ұстаз. «Физикалық және коллоидтық химия», «Коллоидтық химия» атты оқулықтары ҚР Жоғары оқу орындары қауымдастығының ұсынысымен жарық көрді. Қазір оларды еліміздің қазақ тілінде оқитын студенттері пайдалануда.

Жоғары білім жүйесінің дамуына қосқан зор үлесі үшін көрнекті ғалым бірнеше марапатқа ие болды. Профессор жоғары оқу орындарына оқулықтар жазудағы көпжылдық нәтижелі еңбегі үшін А.Байтұрсынов атындағы алтын медальмен марапатталды. Қазақстан педагогикалық ғылымдар академиясы 2012 жылы профессорды корреспондент-мүше етіп қабылдады, ал 2014 жылы ол осы академияның толық мүшесі (академигі) болды.

Ұжым Әзімбек Қоқанбайұлын мерейтойымен құттықтап, мықты денсаулық, ұзақ ғұмыр тілейді.

Мөлдір КЕРІМҚҰЛОВА,
Орынкүл ЕСІМОВА,
химия және химиялық технология факультетінің доценттері

Саналы ғұмырын ғылым жолына арнаған академик, Қазақстанның еңбек сіңірген ғылым қайраткері Өмірбек Жолдасбековтің туғанына биыл 92 жыл толды. Қазақ ұлттық университетінің шамшырағындай болған ғалымның киелі ордаға сіңірген еңбегі ешқашан ұмытылмайды.

Зерттеу жобаларының халықаралық байқауы

Ұстаздық пен ғылыми ізденіс жолында еңбек еткен көрнекті ғалымның есімі ешқашан ұмытылмайды. Ғылым мен білім аспанында шоқ жұлдыздай жарқыраған Ө.Жолдасбековті таяуда еске алып, рухына тағзым етілді.

Жылдағы дәстүр бойынша академиктің туған күнімен тұспа-тұс ҚазҰУ-дың механика-математика факультеті мен Республикалық «Дарын» ғылыми-практикалық орталығының ұйымдастыруымен Ө.Жолдасбеков атындағы математика және механика бойынша зерттеу жобаларының XIII халықаралық байқауы болып өтті. Байқауға республикамыздың әр өңірінен және алыс-жақын шет мемлекеттердің 150 талантты оқушысы келіп қатысты.

Механика-математика факультетінің Ө.Жолдасбеков атындағы Қызыл залында байқаудың салтанатты ашылуы өтіп, Әл-Фараби атындағы кітапханада байқау қатысушылары төрт секция бойынша: «Математика», «Қолданбалы математика», «Механика», «Экономикадағы математикалық әдістер» жобаларын қорғады. Әр секцияға механика-математика факультетінің профессорлық-оқытушы құрамы қазылық жасап, жобаларға әділ бағаларын берді.

Байқау қорытындысында Ө.Жолдасбеков атындағы математика және механика бойынша зерттеу жобаларының XIII халықаралық байқауының салтанатты жабылу кеші өтіп, жүлделі орын алған жас ізденімпаздар марапатталды.

Нұрсұлтан САҒЫНАЙҰЛЫ,
механика-математика факультеті деканының орынбасары

«Есік» тарихи-мәдени музей-қорығына саяхат

Жоғары оқу орнына дейінгі білім беру факультетінде шетелден келген қазақ жастарын, яғни тыңдаушыларды кешенді және Ұлттық бірыңғай тестілеуге дайындаумен қатар, олардың көзі ашық, зиялы, адамгершілігі мол, жауапкершілікті мойнына ала білетін тұлға ретінде қалыптасуына септігін тигізу мақсатында факультет жанынан құрылған әртүрлі үйірмелер мен клубтар жұмыс істейді. Олар сабақтан тыс уақытта тыңдаушылардың уақытын мағыналы өткізу үшін ғылыми-танымдық және әлеуметтік мәдени іс-шаралар өткізіп тұрады.

Кезекті осындай іс-шараның бірі Жоғары оқу орнына дейінгі дайындық кафедрасы жанындағы «Жас тарихшылар», «Мұражайтану» және «Өлкетану», «Парасат», «Шамшырақ» үйірмелерінің ұйымдастыруымен «Есік» мемлекеттік тарихи-мәдени музей-қорығына өтті.

Бұл іс-шараның мақсаты – ежелгі Қазақстан тарихы кезеңіндегі өткен сабақтармен байланыстырып, тыңдаушылардың ғылыми-танымдық және әлеуметтік тарихи-мәдени тұлғадан дамыту әрі төл тарихымызды насихаттау.

Іс-шара «Есік» мемлекеттік тарихи-мәдени музей-қорығының тарихи-мәдени ескерткіштерді қорғау бөлімінің жетекшісі Ж.Құрбанәлі және экскурсия

жүргізушісі А.Қосжанованың көмегімен ұйымдастырылды. Мұражай экспонаттары жайында толық ақпарат берілді. Әсіресе «Алтын адам» және онымен бірге табылған жәдігерлер кеңінен таныстырылды. Іс-шараға Қазақ

стан, Қытай, Моңғолия, Иран және Ауғанстаннан келген 60-қа жуық тыңдаушы қатысты.

Нұрлыхан МӘЖИҚЫЗЫ,
Өрікгүл ДҮЙСЕНҚЫЗЫ,
аға оқытушылар

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
Басқарма Төрағасы – Ректоры
Жансейіт ТҮЙМЕБАЕВ

Ақпарат және коммуникациялар департаментінің директоры
Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Бас редактор: Гүлнар ЖҰМАБАЙҚЫЗЫ
Жауапты хатшы-дизайнер: Талғат КІРШІБАЕВ
Тілшілер: Қайыржан ТӨРЕЖАН, Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ, Нұрбек НҰРЖАНҰЛЫ
Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ
Корректор: Күләш ҚАДЫРБАЕВА

МЕКЕНЖАЙЫ:

050040, Алматы қ., Әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 3-қабат, №305, 307 бөлме.
Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 32-27, 32-28, тікелей: 377-31-48.
• Электронды мекенжай: kaznugazeta@gmail.com
• Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. «Everest» баспаханасында басылды.

Кезекші редактор: Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ

Бағасы келісім бойынша.

Газетке жазылу индексі: 64787

Таралымы – 2500

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Qazaq universitetine» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.